

I YHTEINEN ELÄMÄ

1. Kuka olet?

Suljettu lintukotomme on muuttunut uusien tuulien myötä. Nämä tuulet ovat tuoneet Suomeen monenlaisista kulttuureista erilaisia ihmisiä. Heidän kanssaan on täytynyt – ja on saanut – opetella uudenlaista elämää, uudenlaista kohtaamista. Joillekin se on ollut pakkoa, joillekin taas pelkkää iloa.

Avoimella ja kunnioittavalla sekä molemminpuolisella kohtaamisen asenteella elämä on jo saanut ja saa entistä rikkaampia muotoja.

Meitä lähin ryhmä, joka on samalla kertaa vieras ja tuttu, saa esittää ensimmäisenä kasvojaan tässä materiaalissa. Inkerinsuomalaiset muistelevat seuraavissa kirjoitelmissaan elämäänsä entisessä Neuvostoliitossa. Kirjoittajat asuvat nykyisin Suomessa ja kokoontuvat tapaamaan toisiaan erilaisissa toimintapiireissä.

Näissä ensimmäisissä kertomuksissa ei ole kirjoittajien nimiä, mutta heidän sukupuolensa ja ikänsä voi arvioida itse tarinoista. Helsinkiläisen Ämmät ja äijät -ryhmän jäsenet kertovat elämästään näin:

Ensimmäinen inkerinsuomalaisen tarina

Mummo ei hylännyt ikinä

Minä haluaisin kirjoittaa eräästä hyvästä, rakkaasta ihmisestä - minun "mummostani". Hän ei ollut minulle sukua, omaa mummoa minulla ei ollut.

Kun asuimme kotimaassamme Inkerissä, minun mummoni synnytti äitini ja kuoli synnytyspöydälle.

Eräs inkerinsuomalainen nainen (juuri tämä "mummo") kasvatti äitini, sillä hänellä ei ollut omia lapsia.

Sitten vuonna 1941 alkoi sota. Minä olin silloin 2-vuotias. Olot olivat ankarat: syötiin sammalta, heinää ja käpyjen siemeniä. Paljon ihmisiä kuoli nälkään, sairauksiin ja kylmyyteen. Minun äitini kuoli myös nälkään. Koti tuhoutui täysin, ei ollut paikkaa minne mennä, oltiin sodan jaloissa.

Saksa lähetti kaikki suomalaiset Suomeen 1942. Minä asuin 1,5 vuotta Suomessa yhdessä isän ja mum-

mon kanssa. Meidät palautettiin vuonna 1944 Neuvostoliittoon.

Isä jätti minut, kun olin 5-vuotias. Hänellä oli uusi perhe. Mutta mummo ei hylännyt minua ikinä. Kaikki vaikeudet hän pystyi voittamaan. Pie-nellä eläkerahalla mummo koulutti ja ruokki minut.

Olin 21-vuotias, kun mummo haudattiin ikuisen lepoon. Olen onnellinen ja kiitollinen, että minun elämästäni oli sellainen IHMINEN!

Helsinki, toukokuu 2002

1. Olette lukeneet aidsin tuhoamista kylistä, joissa jäljellä on vain lapsia ja vanhuksia. Mikä mummojen merkitys on eri puolilla maailmaa?

Toinen inkerinsuomalaisen tarina

Hei, Ukki!

Isäni oli ahkera sieniä keräämään. Hän otti aina minua neljä vuotta vanhemman veljeni mukaansa metsään. Minulla oli mukavaa aamulla, kun veljeäni herätettiin varhain matkaan, sillä minä sain vain laittaa peitettä korvilleni ja jatkaa makeita unia.

Iloitsin, kun he palasivat pari koria sieniä kummallakin mukanaan. Meidän täytyi perata sienet. Siitä veljeni nenä oli pystyssä.

Kerran metsästä tullessaan isäni sanoi äidilleni ja mummolleni, että myös Lilja pitäisi ottaa mukaan. Hän haluaisi näyttää meille kaikille metsän ihmettä.

Otettiin mukaan marjakorit ja menoksi!

Ja tosiaan! Meidän edessä oli vaaleanpunainen matto, puolukkamatto! Jäimme mummon kanssa poimimaan kourallisen jos toisenkin. Ihanaa!

Mutta minäpä jäinkin kuuntelemaan metsän huminaa. Alkoi vähän

pelottaakin, kun näin, että toisessa laidassa aukiota oli eräs ukkeli. Menin kertomaan mummolle, ettemme ole yksin.

– Tuolla on ukkeli keräämässä!

Mummo katsoo sinne, ottaa lujasti minua kädestä, käskee olemaan hiljaa ja vie minut nopeasti pois. Kun metsä jää taakse, hän sanoo, että siellä on karhu.

Kotiin tullessa kerromme seikkailustamme isälle, joka sanoo, ettei karhu ole vaarallinen ihmisille.

Uskallamme mennä seuraavana päivänä uudelleen metsään, katselemme karhun jälkiä.

– Totisesti on imeksitty laaja alue!

Enpä ole semmoista puolukkamattoa muualta löytänyt, mikä Inkerinmaalla oli. Puolukat isoja kuin karpalot!

Helsinki, toukokuu 2002

1. Suurten elämysten värit ja tuoksut palautuvat helposti mieleen. Millainen sinun "puolukkapaikkasi" on, paikka, jossa olet kokenut jonkin elämyksen?

2. Myönteisyyden merkitys ihmisen elämässä.

3. Luokaa unelmienne mummo ja ukki.

Kolmas inkerinsuomalaisen tarina

Ei ollut enää kotia

Minun isäni karkotettiin Siperiaan 1937 vain siitä syystä, että hän oli suomalainen. Hän kuoli siellä ankeissa olosuhteissa. Minä jäin äidin, sisikon ja veljen kanssa kotiin Inkerinmaalle.

Kun jatkosota alkoi, olin silloin 5-vuotias. Olimme sodan jaloissa. Meidän seutujamme pommitettiin öin ja päivin. Koti tuhoutui täysin. Olimme metsässä, kuopassa. Olot olivat vaikeat. Nähtiin nälkää, oli täitä ja tauteja.

Ei ollut enää kotia, eikä paikkaa, minne mennä. Jouduimme Kloogan leirille, missä olivat taas rankat olosuhteet. Paljon ihmisiä kuoli.

Saksa lähetti vuonna 1942 kaikki

suomalaiset Suomeen, juurilleen. Päädyimme Lohjan leirille, mistä minut haettiin talon töihin.

Vuonna 1944 meidät palautettiin Neuvostoliittoon. Äitini kävi kolhoosisa töissä. Pakenimme Viroon 1946. Kävin talvella koulua ja kesällä olin paimenessa. Olin 15-vuotias, kun aloitin työmiehen uran. Olin metsätöissä.

Palasin armeijasta Viroon 1959 ja Suomeen tulini paluumuuttajana 1993.

Tähän saakka on kaikki hyvin. Kiitos.

Helsinki, toukokuu 2002

1. Millaiset ihmisen kasvot piirtyvät tästä kertomuksesta?
2. Elämän suuret käännekohdat jäävät lähtemättömästi mieleen. Millainen sinun elämäkertasi on?

*Missä vanhuksia on paikalla,
siellä asiat eivät mene pieleen.*

Tansonialainen sananlasku

Toisinaan elämässä käy niin, että kotimaata on vaihdettava pakosta.

Ann-Christine Marttinen kertoo kirjassaan LASKU Suomeen tulleista nuorista, heidän sopeutumisestaan ja ajatuksistaan. Mitä nuorille kuuluu viiden vuoden Suomessa oleskelun jälkeen? Mitä he tekevät nyt? Mitä he ajattelevat Suomesta? Miten heidän maailmansa on muuttunut? Ovatko he pystyneet kohtaamaan toisenlaisen elämän?

Prinssi Rohkean uusi tuleminen

Ann-Christine Marttinen

Suomi

Pitkä mies, tumma kesätukka, valkoinen T-paita, silmälasit, hopeaketju kaulassa: mies loikkii läpi Esplanadin auringonpaisteen Pariisin Villen teras-sille. Sama avoin ilme kuin seitsemän vuotta sitten Mehelininkadulla pienessä kahvilassa. Silloin kirjoitin Prinssi Rohkeasta. Nyt prinssi on jo aikuinen.

"Ajattelen pitemmälle kuin silloin lapsena", naurahtaa Ali. "Olen päässyt irti vallankumouksellisesta ajasta, jolloin piti aina olla jostain eri mieltä kuin vanhemmat. Silloin kun viimeksi tapasimme, olin pieni iranilainen poika, joka oli sopeutumassa Suomeen. Nyt identiteettini on rakentunut. Tiedän kuka olen."

Ali on ollut perheessä uranuurtaja. Hän raivasi tietä läpi uuden kulttuuriviidakon, oppi nopeasti kieltä, ryntäsi ennakkoluulottomasti ihmisten pariin vuoroin nauraen, vuoroin tapellen. Hän taivutti vanhempansa jopa hyväksymään hip hop -kulttuurin.

"Minun housuni roikkuvat vieläkin, ihan niinkuin silloin, kun sinä viimeksi haastattelit minua!" nauraa Ali ja tyhjentää virvoitusjuomalasinsa. "Se on osa minun identiteettiäni."

Elämä suomalaisessa yhteiskunnassa on taidelaji, varsinkin jos on tullut iranilaisesta kulttuurista, jossa kanssakäymisen kulmakivi on vanhempien ehdoton kunnioittaminen. Pikkuveli pääsee nyt nauttimaan Alin työn tuloksista.

"Äiti lukee paljon kasvatusta koskevaa kirjallisuutta ja miettii, mitä kannattaa tehdä ja mitä ei. Alussa vanhempani joutuivat turvautumaan minuun; minä olin se, joka osasin kieltä. Minulle tuli sellainen tunne, että minä hoidan kaikki heidän hommat. Mutta nyt roolit ovat palautuneet ennalleen: isä on isä, ja äiti on äiti ja me veljen kanssa pelkkiä lapsia. Meidän tehtävämme on kunnioittaa vanhempiamme. Jos isä sanoo ei, niin se on sitten ei. Meidän perhe on säilynyt hyvin iranilaisena. Me puhumme kotona farsia."

"Isän suurin pelko on, että jos meille tapahtuu jotain, hän ei tiedä, mitä pitäisi tehdä. Iranissa hän tietäisi, mitä pitää tehdä tai sitten hän tuntisi siellä jonkun, joka tietää, mitä pitää tehdä."

Roolien ja velvollisuuksien siirtäminen kulttuurista toiseen aiheuttaa stressiä. Elämän hallinta ja yhteiskunnan hahmottaminen eivät ole aivan yksinkertainen juttu. Uudet tavat valtaavat alaa hitaasti.

"Meidän perheessä pullan syöminen ja kahvin juonti on lisääntynyt huomasti, aina on pannu kuumana. Ja voitko kuvitella, meillä syödään aamupuuroa!" nauraa Ali.

Kunnoitus uskontoa kohtaan on säilynyt, mutta Ali haluaa olla kriittinen.

"Isä on harras muslimi, mutta ei koskaan ole pakottanut meitä harjoittamaan uskontoamme tai menemään

Jatkuu sivulla 11

moskeijaan. Kyllä minä uskon Jumalaan ja kahteentoista imaamiin. Mutta en juutu sanatarkasti minkään kirjan sisältöön ja käskyihin. Pysin tulkitsemaan niitä. Sentään tiedän, että on olemassa joku, joka ohjaa elämäni. Ei se voi olla sattuma. Uskon kotaloon, olen oikeastaan aika taikauskoinen mies."

Mies on kirjoittanut ylioppilaaksi hyvin arvosanoin ja käynyt Suomen armeijan.

"Ylioppilaskirjoituksissa tapahtui outo juttu. Kirjoitin ranskan koetta kammalalla kiireellä. Kesken kaiken, huomauttamattani, vaihdoin kieltä, ensin käännöksessä oli englantia, sitten suomea ja sitten kieli muuttui farsiksi. Vasta kun luin läpi koepaperini huomasin asian ja hätäännyn. Oli alettava kääntää nopeasti kaikki tekstit samalle kielelle."

Armeija oli mielenkiintoinen kokemus, jossa nuori mies katseli maailmaa aivan uudesta näkökulmasta. Koulustressit väistyivät, mieli rauhoittui. Ali muuttui.

"Olen asunut kotona iranilaisen kulttuurin parissa, jossa käskijöinä ovat olleet isä ja äiti. Armeijassa elin 24 tuntia vuorokaudessa kaveriporukan kanssa. Asiat olivat selkeitä: joku tuntematon antaa käskyn ja sinun on pakko seurata sitä, ei auta jäkättää vastaan."

"Olin siinä porukassa ainoa, joka olin kokenut sodan. Ei monella päällystökään kuuluvalla ollut omakohtaisia kokemuksia. Iranissa meitä vastapäätä asuva perhe lähetti sotaan kaikki seitsemän poikaansa. Ja he katosivat – joka ikinen. Sitten perheen isäkin lähti sotaan. Hän palasi. Taloa, jossa hän asui, pommitettiin. Siinä pommituksessa kuolivat hänen vaimonsa ja kaikki tyttärensä. Kuvittele, tämän jälkeen miehellä ei ollut yhtään ketään eikä yhtään mitään jäljellä. Sen kaupungin kadut on nimetty miehen poikien – marttyyrien – mukaan."

Ali on saanut käsitellä sotakokemuksiaan. Siitä huolimatta sota-ajan käyttäytyminen on syöpyntyt alitajuntaan.

"Pahin oma muistoni on, kun seisoin meidän katolla ja raketti lensi pääni yli. Se osui siihen lastensairaalaan, jossa äiti oli töissä. Näin sen räjähdyskaton. Olin niin shokissa, etten muistanut äidin viettävän vapaapäiväänsä kotona. Kun on kokenut sodan, osaa arvostaa elämää."

"Koulussa opetettiin selviytymishommia. En vieläkaan poimi maasta mitään leluja, en edes lomppakkoa. Iranissa sellaiset saattoivat olla miinoja."

"Muistan, kun olin pieni ja lähettyvillä räjähti pommi. Ikkunat rupesivat värisemään. Äiti otti minut syliin ja lohdutti. Yläasteella täällä Suomessa kävi kerran niin, että koulun lähettyvillä räjäytettiin kiviä. Ikkunat rupesivat värisemään samalla tavalla kuin silloin Iranissa. Kaverit kertoivat jälkeä päin, että minä heittäydyin maahan ja suojasin päätäni käsivarsillani ja olin ihan kalpea. Itse en muista siitä hetkestä yhtään mitään. Kaverit vain ihmettelivät, että miten se nyt noin..."

Armeijan jälkeen Ali meni kadettikouluun. Suvussa on paljon ammatillisotilaita, on peräti sekä maa- että merivoimien komentaja.

"Aina kun isä puhui näistä sukulaisista, hän mainitsi heidän sotilasarvonsa: eversti, majuri, kenraali se ja se. Nämä kertomukset kuuluivat lapsuuteeni. Vaikka miehellä on vain pari rautaa kauluksessa, vedän mielelläni lippaan. Se tulee ihan luonnostaan. Minulle suositeltiin sotilasuraa, sanoivat, että sovin sellaiseen elämään. Menin kadettikoulun kokeeseen ja pääsin linjalle. Isäkin sanoi, että jos haluan tulevaisuuden armeijassa, niin hän ei sitä estä."

"Mutta kadettikoulun haastattelija avasi uuden näkökulman. Tiedäthän sinä, että syntyperäsi jossain vaiheessa estää ylenemisen?"

"Minä haluan menestyä, tehdä elämälläni jotain. Arvot ja arvomaailma armeijassa ovat ihan erilaiset kuin se, mihin olin tottunut. Sitäpaitsi haluan liikkuvan elämänmuodon, en halua aina asua samassa paikassa."

Jatkoa sivulta 11

Ali jätti kadettikoulun ja keskittyi pönttäämään kauppakorkeakoulun sisäänpääsykoetta varten. Valinta oli luonnollinen: "Olen aina ollut hyvä myymään kaikenlaista."

Tässä elämänvaiheessa Ali alkoi keskustella oman kämpän vuokraamisesta. Vanhemmat hermostuivat. Isä sanoi, että sitten vasta on aika lähteä, kun olet jotain. Ali murjaisi vastaukseksi: "Enkö minä sitten muka ole jotain jo nyt?"

"Luullakseni he pelkäsivät, että lakaisin opiskelemasta, jos asuisin yksin. Silloin he eivät voisi patistaa minua lukemaan. Nyt he ovat nähneet, miten paljon työtä olen uhrannut pääsykokeisiin ja tilanne on ihan toinen. Äitikin tulee joskus töistä kotiin ja sanoo: "Olen löytänyt sinulle hyvän kämpän!" Mutta vielä toistaiseksi asun kotona."

Entä tulevaisuuden haavet?

"Haluan menestyä siinä mitä teen. Ei se välttämättä tarkoita kuuluisuutta ja rahaa, vaikka eivät nekään olisi pahitteeksi. Se voi olla nälkäisten lasten auttamistakin. En vielä tiedä. Ai-

nakin haaveilen opiskelevani tohtoriksi asti. Toivon, että minulla olisi hyvä elämä. Haluan myös perheen sitten, kun pystyn sen elättämään ja antamaan lapsilleni sen, mitä he tarvitsevat. Se on tärkeää. Huomasin, että kun me pojat pyysimme isältä jotain, eikä hän voinut sitä meille antaa, jokin hänessä meni rikki."

"Saan itse valita itselleni puolison, vanhemmatkin ovat saaneet valita itse. Mutta on hyvin tärkeää, että vanhempani hyväksyvät valintani. Jos he ovat minulle suuttuneita, minulla menee huonosti. Meidän kulttuurissa ei puhuta vanhempien kanssa tyttöystävistä. Siinä suhteessa en ole vanhempieni kanssa kovin avoin."

"Kova työ palkitsee tekijänsä. Saa nähdä, millaiseksi elämäni muodostuu. Nyt minun on mentävä takaisin töihin", Ali toteaa. "Myyn kenkiä urheiluliikkeessä. Sain pomoltani vapaata haastattelua varten."

Hän raivaa taas tiensä läpi iltapäivän auringonpaisteen, loikkii asiakkaitaan palvelemaan pitkin Mikonkatua kuin suuri, komea hirvi.

1. Ann-Christine Marttinen haastatteli Alia ensimmäisen kerran seitsemän vuotta sitten. Silloisen Alin tarinan löydät kirjasta Ann-Christine Marttinen: Lasku. Pakolaisnuorten elämää Suomessa. Pieksämäki. 1966. Kirjaneliö. Mitä Alille kuului silloin? Mitä nyt? Mitkä kaikki seikat ovat muuttuneet? Mitkä pysyneet ennallaan?

2. Mitä voit oppia Alin tarinasta omaan elämääsi?

3. Vanhempien rooli uudessa kulttuurissa.

Edellisen kertomuksen nuori on asunut Suomessa jo vuosia. Millaisena turisti, vain joitakin päiviä maata kiertäneenä, näkee suomalaiset kasvat?

Suomi hämmästytti

Patrice Calais

Marseille, Ranska

Valkeiden öiden maa, järvien ja metsien maa, missä voi kuvitella tonttujen ja peikkojen tanssivan lumimaisemassa. Elämä puhkeaa esiin pitkin loppumattomia rantoja...

Suomalaiset sanovat, että järviä on lukematon määrä, vaikea sanoa tarkkaan paljonko niitä on. Suuren osan vuodesta järvet ovat jäässä ja muodostavat yhdessä maan kanssa silmäkantamattoman, valkean lakeuden. Jos ymmärsin oikein, niitä olisi noin 180 000.

Ryhmämme teki matkan Suomeen maaliskuussa, kevään korvalla. Eniten meitä ihmetytti se, että tähän vuodenaikaan päivät ovat hyvin pitkiä, valoa riittää aamuviidestä kello yhdeksään illalla. Sitä vastoin suomalaiset ovat sanoneet meille, että talvella valoisaa aikaa olisi vain neljä, viisi tuntia päivässä – mikä saa aikaan mm. masennusta monissa suomalaisissa.

Kaikkialla läsnäoleva metsä on raju vastakohta Provencen karuihin maisemiin. Ilmaston kylmyys tuntui myös rankalta Provencen asukkaan mielestä. Myös eläimistö on erilaista kuin Välimerellä – tosin meillä ei ollut tilaisuutta nähdä metsien valtiaita, karhuja tai hylkeitä.

Suomalaiset ovat luonteeltaan viileitä; luonteenpiirre, joka heijastelee maan ilmastoa. Mutta jos ryhdytte keskusteluun, huomaatte heidän olevan hyvin ystävällisiä ja laajan kulttuurin ja tietämyksen omaksuneita. He kunnioittavat lakeja, tapoja ja perinteitä, ja protestanttinen usko merkitsee heille paljon. Kirkko järjestää paljon yhteisöllistä toimintaa, mikä koostaa ihmisiä yhteen.

Minua hämmästytti todella se, että protestanttinen kirkko ja tämä pieni, viiden miljoonan asukkaan maa, tekee paljon lähetystyötä kaikkialla maailmassa. Lähimmäisen auttaminen on tärkeää suomalaisille, sillä he ovat itse kokeneet paljon puutetta Venäjän vallan alla. Tänä päivänä Suomi osallistuu moniin humanitaarisiin avustushjelmiin Venäjällä. Nykyään protestanttiset ja ortodoksiset kirkot näyttävät elävän veljellistä rinnakkaiseloa Suomen kaupungeissa.

Kaupunkien puhtaus, ympäristön huomioiminen ja luonnon kunnioittaminen näyttävät myös kuuluvan suomalaiseen kansanluonteeseen.

Mitä sitten tulee ruokaan: paljon kalaruokia, lohta, maito- ja viljatuotteita ja lihaa; riistaa, poroa (ja ne ruoka-ajat!). Se on hyvin erilaista kuin Välimeren ruoka, jonka perustana on oliiviöljy ja meren kalat.

Muistona Suomen matkastani haluan säilyttää luonnon rauhan, sen asukkaiden tyynen ja ystävällisen luonteen (verrattuna marseillelaisten räiskyvään luonteeseen) ja sen ilmaston rankkuuden äärimmäisine piirteineen.

Ranska, kesä 2001

*Käännös ranskan kielestä:
Maarit Mäenpää*

1. Millaiset Suomi-äidin kasvat näyttäytyvät tässä ranskalaisen kertomuksessa?

Suomi ja suomalaiset ranskalaisen silmin

Marie-Louise Bernascon

Italian opettaja Ranskan Marseillesta

Suomen-matkallani opin tuntemaan Pohjois-Eurooppaa. Yleensä matkailumainokset esittelevät ensi sijassa lämpimiä maita, joissa voi ruskettua ja missä on mukava lepäillä kookospalmujen alla. Tunnen siis hyvin Italian, Espanjan, Pohjois- ja Länsi-Afrikan, Välimeren saaret, mutta en Pohjois-Eurooppaa.

Minua hämmästytti suomalaisten luonteen laatu: rauhallisuus, maltillisuus, hienotunteisuus, kurinalaisuus ja ystävällisyys. Elämänmeno ei ole niin hurjaa kuin Ranskassa tai Italiassa.

Helsinki oli minusta hyvin rauhallinen kaupunki, pikemminkin maaseutukaupunki kuin maan pääkaupunki. Vähän liikennettä, vähän (tai ei ollenkaan) ilmansaasteita, tuskin lainkaan melua. Suuret metsä- ja järviolueet asutuskeskusten välillä yllättävät. Luonto on tärkeämpi kuin ihminen, joka elää luonnon keskellä aiheuttamatta sille vahinkoa.

Lunta pääsiäisenä! Ikimuistoista! Jos Marseillessa tai ylipäätään Etelä-Ranskassa sataa pari lumihiutaletta, ihmiset ovat paniikissa. Mutta suomalaiset vaan ajavat polkupyörälläkin lumessa! Muistan myös sen valtavan lämpötilaeron, mikä on ulkoilman ja huippulämmitettyjen asuntojen välillä. Tämä vastakohtaisuus saikin aikaan lähes kaikkien Marseillesta Suomeen tulleiden sairastumiseen flunsaan.

Myös vanhuksotetaan hyvin huomioon. He voivat säilyttää itsenäisyytensä ja heistä huolehditaan. Eräänlaiset liikuntarajoitteisille tarkoitettut potkulaudat ovat loistava keksintö!

Ja mitä pitäisi sanoa kierrätyslasille tarkoitetuista säiliöistä! Erikseen säiliöt vihreälle, kirkaalle ja ruskealle lasille (tuskin liioittelen)... Lasille, pa-

perille ja muille kierrätysmateriaaleille tarkoitettuja säiliöitä on melkein yhtä paljon kuin suomalaisia. Eläköön suomalainen ekologia!

Mitä tulee opetukseen, olin yllättynyt siitä, että voimme vieraila Paimion lukiossa. (Ranskassa ulkopuolisten vierailijoiden pääsy kouluihin on hyvin tiukasti valvottua, suom. huom.) Koulun ruokalakin oli meille avoinna. Uskomatonta! Puhumattakaan polkupyöristä, joita oli vieressä lukitsemattomina. Missä kaikki varkaat ovat?

Kommunikoinnista se, että jos ei puhu suomea, mutta vähän englantia ja yrittää kommunikoida suomalaisten kanssa, jotka eivät puhu englantia eivätkä ranskaa pitää olla kekseliäs. Elekieli ei ole välttämättä paras tapa, mutta hauskaa on molemmilla.

Totesin, että ranskan kieli on vaikeaa oppia, koska siinä on paljon mykkiä kirjaimia, jotka kirjoitetaan, mutta joita ei äännetä (monikon -s, -ent verbien lopussa...)

Minua puhutteli Suomen luterilaisen kirkon elinvoimaisuus. Tosin olosuhteet eivät ole samat kuin Ranskassa, missä uskonto ja valtio ovat vuosisadan olleet toisistaan erillään. Minusta on tärkeää, että panostetaan koulutukseen ja nuoriin. Koin, että tämä luterilainen kirkko on hyvin lähellä katolista kirkkoa, ja ymmärsin sen vieläkin paremmin osallistuttuani jokin aika sitten luterilaiseen messuun Marseillessa. Eläköön kristittyjen ykseys!

Oli miellyttävää tavata katolinen piispa. Hän kertoi meille, miten ekumenia on Suomessa itsestään selvää. Totesin, että kaikkien välillä vallitsee yhteisymmärrys; ei haluta kääntää toisia vaan elää todeksi evankeliumi ja seurata Kristusta. Nuorten ekumee-

Jatkuu sivulla 15

Jatkoa sivulta 14

nisen neuvoston olemassaolo on merkittävää. Lapsesta lähtien tulee ihminen kasvattaa rauhaan ja erilaisuuden kunnioittamiseen. Näin hänessä herää halu lähteä kohtaamaan toista. Samalla hän rikastuu tästä yhteydestä.

Avoin mieli on välttämätön millä tahansa matkalla.

Ranska, kesällä 2001

Käännös ranskan kielestä:
Maarit Mäenpää

1. Mikä yllättää tässä kertomuksessa?

2. Kertomuksessa on useita sketsin aiheita. Opiskelijat voivat asettua ryhmiin jakautuneina katsomaan suomalaista elämää ranskalaisen silmin. Näytellään.

3. Marie-Louise Bernascon kirjoittaa: "Lapsesta lähtien tulee ihminen kasvattaa rauhaan ja erilaisuuden kunnioittamiseen. Näin hänessä herää halu lähteä kohtaamaan toista. Samalla hän rikastuu tästä yhteydestä." Miksi jotkut suomalaiset syövät suomalaisia lihapullia ja perunamuusia ulkomailla käydessään? Ruoka ja siihen liittyvät kulttuuri on erittäin tärkeällä sijalla, kun lähdetään tutustumaan toisenlaiseen maailmaan.

Ristiriita ja sen jyrkin muoto – sota – elää ihmisten keskellä. Ristiriitatilanne antaa ihmiselle joskus kasvot, joita hän ei tunnista omakseen rauhan tilassa. Toisen ihmisen todellinen kohtaaminen voi laantuttaa vihan ja pelon tunteet.

Tarkka-ampuja Hebronin rinteillä

Juha-Pekka Rissanen

Jerusalem, Israel

Päivittäin on ollut jopa useita palestiinalaisten järjestämiä pommiräjähdyksiä israelilaisia vastaan mm. Nataniassa, Tel Avivissa ja Jerusalemissa.

Juuri kuluvalla viikolla (2.1.2001) eräs kylmäverisimpiä tekoja oli Hebronissa pienen, 10 kuukauden ikäisen Shalhevet Pass -nimisen tyttövauvan ampuminen tämän vaunuun.

Tarkka-ampujan asemapaikka sijaitsee noin 300 metrin päässä kukkullalla.

1. Millaisia kasvoja tämä pieni tärinä kätkee sisälleen?

2. Mitä yhdessä eläminen pohjimmaltaan on? Miksi kodeissa syntyy riitaa?

3. Luokaa kuva tarkka-ampujasta ja hänen elämästään, haaveistaan ja pettymyksistään. Eläytykää siihen. Kannattaneeko päätyä loppuvaiheessa työskentelyä myös toisenlaiseen ratkaisuun, jossa tarkka-ampuja päättää olla ampumatta. Mitä sitten tapahtuu?

Kiertokirje 1/2001

Erilaisuuden kohtaamista voi opetella pienin askelin jo varhaislapsuudesta lähtien. Tarvitaan vain rakkautta ja rohkeutta. Jotkut uskaltavat katsoa kauas.

Ala-asteen oppilaat ostivat lehmän kehitysvammaiselle maasaipojalle

Irja Aro-Heinilä

Olin asunut Tansaniassa kolmisen vuotta, kun eräältä Helsingin liepeillä sijaitsevalta, minulle tuntemattomalta ala-asteelta tuli kysely siitä, miten he voisivat olla mukana jakamassa saamaansa hyvää.

Koululaiset kysyivät, olisiko Tansaniassa lasta, jota he voisivat auttaa rahallisesti.

Kyllä, apua tarvitsevia lapsia oli paljonkin, mutta kuka heistä tarvitsisi tämän ala-asteen lupaamaa apua eniten? Mietin aika pitkään, kunnes eräällä matkallani savannilla muistin Andrean.

Olin tiennyt Andrean tilanteen jo muutaman kuukauden ja vierailut hänen kodissaankin, mutta kaikki oli näyttänyt etupäässä vain toivottomalta. En uskonut onnistuvani, sillä kuka jaksaisi katsoa niin suurta kurjuutta, mitä Andrean elämän seuraaminen toisi mukanaan.

Kirje Andreasta lähti kuitenkin Suomeen. Haluaisitteko kenties tukea vammaista maasaipoikaa?

Andrean isä oli komea ja tarmokas mies, joka halusi perheelleen paras-ta maailmassa. Hän työskenteli sokerruokopelloilla, mikä on melko tavatonta maasaiden keskuudessa, hehän ovat paimentolaisia. Eräänä päivänä, kun Andrean isä oli valmistelussa sokerruokojen korjaamista, pellolla pääsi tuli irti. Ennen ruokojen keruuta on nimittäin tapana polttaa ruokopelto, jotta käärmeet ja muut eläimet kaikkonaisivat ja jotta sato olisi helpompi kerätä. Tuli kärventää vain lehdet, jolloin pelkkä ruoko jää törröttämään pellolle.

Andrean isä jäi tulen saartamaksi. Hän paloi pahoin ja kuoli saamiinsa

vammoihin melko pian. Kaikki haaveet kodin rakentamisesta romahtivat, kaikki toiveet lasten kouluttamisesta kariutuivat ja koko elämä muutti muotoaan kertaheitolla. Tässä ei vielä ollut kylliksi. Jonkin ajan kuluttua myös pieni Andrea – kaikkien lemmikki – sairastui pahoin, eikä koskaan enää toipunut entiselleen. Jostakin syystä hän ei kuitenkaan kuollut, vaan jäi elämään kokonaan toisten avun varassa. Andrean isoäiti otti hänet hoiviinsa. Äiti ei jaksanut.

Suomalaisen Helsingin lähettyvillä sijaitsevan ala-asteen opettajien mielestä Andrea oli juuri heille sopiva lapsi.

Olisitpa ollut mukana, kun vein ensimmäistä Suomesta tullutta tervehdystä Andrean kotiin. Andrea nostettiin ulos auringonpaisteisen pihan varjoisan puun alle. Sain hänet syliini, silittelin häntä ja kerroin suomalaislasten terveiset. Laiton kirjekuoren hänen rinnalleen. Siinä oli rahaa Andreaa ja hänen isoäitiään varten.

Väkimäärä ympärillämme lisääntyi koko ajan, vaikka en ollut ilmoittanut mitään tulostamme. Kukaan tästä joukosta ei pystynyt ymmärtämään, miten on mahdollista, että jonkin kaukaisen, pohjoisen maan tuntematon koulu ja erityisesti sen pienet oppilaat voivat muistaa savannilla asuvaa mitalöntä, pientä poikaa ja kerätä varoja hänelle.

Kerroin heille Suomen kouluista, kerroin ystävydestä ja rakkaudesta, mitä voi osoittaa tuntemattomiakin kohtaan. Ihmiset pudistelivat hämmentyneinä ja epäuskoisina päätään, mutta iloisia he olivat siitä, että Andrealla ja hänen perheellään al-

Jatkuu sivulla 17

Jatkoa sivulta 16

kaisi nyt uusi elämä.

Eryteisesti silloin sinun olisi pitänyt olla mukana, kun kylän pastori juoksuutti lehmämarkkinoilta ostamansa suomalaislasten lahjoittaman lehmän Andrean kotipihaan joitakin kuukausia myöhemmin!

Siitä alkaen Andrea ei ollut enää pieni ja mitätön, vaan todellinen lehmän omistaja, todellinen jäsen yhteisössä!

Toivon, että hän itsekin ymmärsi siitä jotakin. Varma en voi olla, sillä Andrea ei pysty ilmaisemaan itseään

mitenkään. Silmänsä hän tosin pystyy avaamaan ja sulkemaan. Toivon, että tuttu henkilö, isoäiti, kykenee lukemaan viestejä niistä suurista silmistä.

Andrean pieneksi käpristynyttä vartaloa voitaisiin kuntouttaa, jos joku osaisi auttaa. Kukaan ei osaa. Kukaan ei edes tiedä mitään sellaisesta kuin kuntoutus.

Suomi, kevät 2002

1. Maasait ovat uljasryhtisiä paimentolaisia, joita turistit kuvaavat mielellään, sillä maasait ovat säilyttäneet alkuperäistä vaatetustaan. Miksi Andrealle ostettiin lehmä?

Maasait ajattelevat kaikkien maailman lehmien kuuluvan heille, he ovat todellisia paimentolaisia. BSE -tautiinkin sairastuneet lehmät he olisivat pystyneet kokkapuheiden mukaan parantamaan, jos he olisivat saaneet siihen mahdollisuuden.

Vammaisen ihmisyyden ja oikeus elämään ei ole itsestään selvää.

2. Tästä tarinasta löytyy monta erilaisuuden kohtaamisen paikkaa. Etsikää ne ja keskustelkaa.

3. Eläytymisharjoitus hylätyksi ja syrjäytyneeksi tulemisesta sekä yhteisöllisen arvon palautuminen lehmän myötä.

4. Andrean rooli, merkitys ja tehtävä yhteisössä? Äidin kohtalo? Isoäitiys kaikkialla maailmassa? Miehen unelmat ja niiden tuho?

5. Millaiset ihmisen kasvot näyttäytyvät tässä kertomuksessa?

6. Rohkeus "pienen ihmisen" huomaamiseen suomalaisessa koulu- ja opiskelijamaailmassa.

Ihmisen kasvojen monimuotoisuus hämmästyttää. Kun yhtäällä tarkka-ampuja tappaa lapsen vaunuihin, niin toisaalla lasta odotetaan ja halutaan moniin pettymyksiin asti.

Adoptiossa kärsivällisyys on koetuksella

Sirkka Rautiainen

Tank, Pakistan

Tankin sairaalaamme tuli pariskunta Punjabista. Tämä pari oli jo aikaisemmin lähettänyt hakemuksen lapsen adoptoimiseksi. Heille oli lähetetty tieto syntyneestä lapsesta, mutta he eivät olleet päässeet tulemaan välittömästi. Lapsi oli ehditty luovuttaa jo toisille. Pettymys kuvastui pariskunnan koko olemuksesta – turha matka.

Mahdollisesti olisi lähipäivinä tulossa toinen lapsi... Voisivatko he odot-

taa... Kärsivällisyys on koetuksella...

Tällä kerralla ei tarvinnut odottaa monta päivää, kun pariskunta kutsuttiin jälleen katsomaan vastasyntynyttä. Siinä vuosien odotus täyttyi. Uusi äiti tuli osastolle opettelemaan vauvan hoitoa muutamaksi päiväksi. Ei ollutkaan turha matka!

Kirje 2/2001

1. *Pettymys ihmisen elämässä. Miten opetellaan kestämään epäonnistumisia ja pettymyksiä?*
2. *Voisiko odottaminen ja epätietoisuuteen suostuminen olla myös myönteistä?*
3. *Millaista pakistanilaisessa yhteisössä on elää ilman lasta?*
4. *Millaisia tunteita kohdataan, kun vuosien odotus täyttyy?*

Adoptio toisenlaiseen kulttuuriin on aina iso juttu. Rahaa joudutaan käyttämään, ja se vaikeuttaa erilaiseen moraalikäsitteisiin tottuneiden keskinäistä työskentelyä.

Pihla-vauva yhdessä viikossa pitkään kestäneen paperisodan jälkeen

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Perheessämme on nyt toinen tytär! Saimme hakea kuuden kuukauden ikäisen Pihla Regina Auroran Moshin katolisesta lastenkodista juuri isänpäi-

väviikolla. Olimme aloittaneet tämän prosessin jo kuukausia sitten, lähinnä verkkaisen paperisodan muodossa, mutta lopulta saimme Pihlan yh-

Jatkuu sivulla 19

Jatkoa sivulta 18

dessä viikossa. Vaikka asiat sitten tapahtuivat yhtäkkiä, ei tästäkään puuttunut jännityksen ja epätoivon hetkiä.

Pihlan saadessamme hänellä oli malaria ja keuhkokuume. Jyrillä puolestaan oli lavantauti tai ainakin enätysmäisen ärhäkkä vatsatauti. No, kotiin pääsimme uuden perheenjäsenen kanssa 12.11.1999, poikkiuupuneina ja ikionnellisina. Kaisli kenties olisi tuosta onnellisuudesta hiukan toista mieltä, onhan hänen asemansa ainoana lapsena iäksi mennyttä. Kriisin paikka hänelle.

Pihla on kaunis pieni neito. Kiharat silmäripset, hymykuopat ja musta tukanalku. Kerrassaan hurmaava. Olemme siis palanneet rättien, vaip-

pojen ja maitopullojen maailmaan. Nyt yritämme selvittää tämän lukukauden viimeiset opetusviikot niin, ettei Pihlaa tarvitsisi jättää kenenkään vieraan lapsenhoitajan huomaan. Vaihdamme lennosta työ- ja hoitovuoroja, sumplimme ja järjestellemme.

Jyrin lastenhoitovalmiudet ja -halu ovat ihmetyksen ja nähtävästi salaisen naurunkin aihe. Täkäläinen mieshän ei moiseen akkojen puuhaan alennu, eikä Atummekaan (apulainen) vielä täysin luota isän taitoihin. Hän on pelkkänä silmänä ja korvana, kun Jyri jää yksin Pihlan kanssa kotiin. No, asennekasvatusta tämäkin!

Kiertokirje 4/1999

Nyt Pihla on virallisestikin meidän

Kati Kemppainen
Iringa, Tansania

Saimme Pihlan adoption kunnialliseen päätökseen – tai kunniattoomaan, jos haluaa muistella muutamia kirveleviä yksityiskohtia. Ensimmäinen oikeuskäsittely Dar es Salaamin Korkeimmassa Oikeudessa oli suorastaan farssi, kun tuomari ei edes vaivautunut tapaamaan meitä. Puutui kuulemma kaksi paperia, mutta asianajajamme arvelivat, että se oli vain *excuse*: tuomarilla oli hiukan muita kiireitä, ja kun istuntoa ei voinut perua ilman syytä, keksittiin tämä.

Uusi, tällä kertaa onnistunut yritys oli maaliskuun lopulla. Sitä ennen oli kuitenkin tehty tavattomasti kulissien-takaista valmistelua, jonka kaikista yksityiskohdista emme ole edes selvillä.

Nyt Pihla on virallisestikin meidän, ja kansalaisuuspaperit ovat menossa suurlähetystön kautta Suomen ulkomaalaisvirastoon.

Tämän prosessin kivuliaat ja turhauttavat käänneet ovat jo painumas-

sa unhoon, kun olemme keskittyneet ihastelemaan Pihlan aurinkoisuutta, hyväntuulisuutta, lahjomatonta ruokahalua ja ilmiömäisiä unenlahjoja.

Kiertokirje 2/2000

1. Miksi tuomari ei ollut paikalla? Oliko kysymys rahasta vai jostain muusta? Keskustelkaa korruptiota.

2. Millaisia tunteita aistit Kati Kemppaisen kirjeestä?

3. Adoptiot ja avioliitot eri rotuis-ten kesken. Vaikeudet? Hyvät puolet?

4. Miten kohtaat vieraan ihmisen?

Katupoikien isä

Mikko-Matti Rinta-Harri

Matkalla Nepalissa

Miksi mennä Nepalissa kiinalaiseen ravintolaan syömään?

No, se nyt vain sattui sijaitsemaan juuri hotellia vastapäätä. Tai ei nyt ihan, hieman viistoon oikealle piti suunnata harmittavasti jalkakäytävän kautta, missä katulapset, siis pojat, pelasivat korttia ja kerjäsivät ohikulkijoilta.

Kokemus ravintolasta oli myönteinen. Ruoka oli maittavaa ja suomalaiselle halpaa. Palvelu nopeaa ja ystävällistä. Ruokailua lopetellessani ilmestyi keittiöstä mies pöytäni viereen ja sanoi englanniksi:

– En ole aikaisemmin nähnyt sinua täällä?

– Et ole, sillä olen ensimmäistä kertaa.

– Maistuuko ruoka?

– Kiitos, se on herkullista. Pidän kiinalaisesta ruuasta. Oletko sinä valmistanut tämän?

– Kyllä, olen tämän paikan kokki ja omistan ravintolan. Olen Intiasta tänne muuttanut. Mistä sinä olet kotoisin?

– Olen Euroopasta. Suomi on kotimaani. Tiedätkö missä Suomi on?

– Kyllä tiedän. Tällä on käynyt suomalaisia aikaisemminkin. Oletko sinä kristitty?

– Kyllä olen.

– Se on hyvä, hän sanoo ja poistuu keittiöön. Mieleni olisi tehnyt kysyä jotakin, mutta tilaisuus menee ohi.

Hotelliin palatessani katupojat ovat taas kintereilläni. Miksi he eivät ole koulussa? Eikö heillä ole kotia? Millä he elävät? Päässäni pyörii kysymyksiä vailla vastausta. Voisinkohan minä tehdä jotakin?

Seuraavana päivänä on jälleen nälkä. Ravintoloita Katmandussa riittää. Jostakin syystä jalkani vievät minut jälleen kiinalaiseen ravintolaan. Tilaan ruuan, syön ja nautin. Jälleen hän on siinä pöytäni vieressä, tuo Intiasta tullut ravintoloitsija.

– Onko ruoka hyvää?

– Kyllä kiitos, erittäin hyvää. Siksi tulinkin tänne uudelleen.

– Miksi olet Katmandussa?

– Olen täällä opintomatalla tutustumassa maahan, kansaan, kulttuuriin ja uskontoihin.

– Mitä pidät maastamme?

– Maanne on kaunis, ihmiset ystävällisiä ja...

– ...köyhiä, hän keskeyttää lauseeni. Mitäpä tuohon vastata kuin nyökätä myöntävästi.

Hotelliin palatessani jälleen nuo katupojat kintereilläni! Kävelen reippaasti pääsemättä heitä pakoon. Miksi ei kukaan tee mitään? Moralisoin samalla myös itseäni. Miksen minä?

Kuinka ollakaan. Olen kolmatta kertaa samassa kiinalaisessa ravintolassa. Samat punaiset kyltit ja rappuset katutason alapuolelle johdattivat minut tänne. Jälleen sama toistuu. Tilaan, syön, ja kokki-ravintoloitsija ilmestyy pöytäni viereen. Sama kysymys ruuasta. Kohtelias kiitos puolin ja toisin. Silloin minulla käy kirkas välähdys aivoissani.

– Olen katsellut pieniä katupoikia kadulla. Osaisitko sanoa voisinko tehdä jotakin heidän hyväkseen? Voisin antaa jonkun summan rahaa, ja sinä antaisit heille ruokaa.

Välittömästi tunnen itseni tyhmäksi. Mikä minä olen hänelle, ravintolan omistajalle, ehdottamaan moista. Vastaus tulee kuitenkin nopeasti.

– Ei sinun tarvitse. Minä vien heille ruokaa joka päivä. Joskus kaksikin kertaa päivässä. Ruokaa jää aina yli. Annan sen kaiken pojille.

Olen sanaton ja tunnen sisäistä häpeää. Miksei kukaan tee mitään oli minun ensireaktion. Hän tekee. Lähimmäisenrakkaus toteutuu kadulla.

– Ei sinun tarvitse murehtia, minä pidän pojista huolta. He sanovat minua isäksi.

Kulttuurit kohtaavat toisensa yhä kiihtyvällä vauhdilla. Mielikuvat käyttäytymismalleista ja varsinkin muodista sekä kauneudesta muuttuvat vähitellen yhteisiksi. Vai muuttuvatko?

Hiuksista, pukeutumisesta, ihosta ja kiloista

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Hyvin ja huolitellusti pukeutuminen on elintärkeää täällä Tansaniassa. Kun vierailija saapuu maahan, hän valitsee usein vaatteensa siitä näkökulmasta, miten käytännöllisiä ja helpohoitaisia ne ovat.

Itsekin tulin Tansaniaan pelkkien t-paitojen ja kietaisuhameiden kanssa – eihän sitä nyt köyhässä maassa voi vaatteilla koreilla. Enempää ei olisi voinut erehtyä! Ensimmäinen vierailu Iringan Tumaini-yliopistolle paljasti totuuden.

Monilla opiskelijapojilla olikin päällään puvut ja valkoiset paidat kravatteineen, vähintäänkin suorat housut ja vastasilitetty paita. Ja tytöt sitten: jakkupukuja, muodikkaita housuja ja puseroita tai batiikista ommellut mekot, korkokengät, hiukset laitettu toinen toistaan ällistyttävämällä taidolla, suoristettuja hiuksia, irtopalmikoita ja jopa peruukkeja. Pidetään kuulemma vähän maalaisena, jos saapuu ihmisten ilmoille hiukset luonnontilassa – vähintään *kilemba* (huivi tai turbaani) pitää olla päässä, ellei ole ehtinyt laittaa hiuksiaan.

Hiustenlaitto on varsinainen taitolaji. Totta onkin, että bantuhiukset ovat hankalaa laatua – olen siihen jo itsekin saanut perehtyä Pihlan tukan kanssa tuskaillenani. On se niin kärkeä, itsepintainen ja helposti takkuuntuva. Kauneusihanteena on ”vapaasti liehuva tukka”. Sitä ei helposti saada aikaan.

Hiusten suoristus on rajua puuhaa, käytetyt kemikaalit voimakkaita ja yksi suoristuskerta kestää vain noin viikon. Moni pitääkin hiuksensa lyhyinä ja

ompeluttaa aika-ajoin niihin upeita pitkiä palmikoita – taikka yksinkertaisesti pitää peruukkeja. Peruukkiliike mainosti hiljakkoin tuotteitaan televisiossa – tyylejä löytyy alkaen Shirley Templestä aina Jackie Kennedyyn.

Varsin huolestuttava kauneudenhoitotrendi on ihon vaalennus. Siihen käytetyt aineet sisältävät mm. elohopeaa, eikä niitä saakaan markkinoida Euroopassa. Vaarallisiahan ne ovatkin, aiheuttavat ihomuutoksia ja syöpää.

Suomalaisenhan ei ole perinteisesti kuulunut vaatteilla koreilla – rahat on satsattu kotiin ja asumiseen. Ei tarvitse mennä kuin Etelä-Eurooppaan, kun huomaa kulttuurieron. Ulkonäköön ja pukeutumiseen satsataan, koti taas voi olla hyvin vaatimattomasti ja karusti kalustettu.

Sama täällä. *Kuvaa vizuri*, pukeutua hyvin, on tärkeämpää kuin kodin varustus. On totta, että töihin pitää täällä pukeutua huolella – onhan hyvin loukkaavaa, jos *mzungu* (valkoihoinen) ilmestyy tiedekuntakoukukseen tahraisissa farkuissa tai virttyneessä lomahameessa, kun kollegat ovat laittaneet puvun päälle.

Perinteisen ajattelun mukaan naisen on syytä olla täällä ennemminkin lihava kuin laiha. Lihavuus on terveyden, varakkuuden ja hyvinvoinnin merkki – totta onkin, että vaikeina aikoina, nälän ja sairauden koetellessa, kilot ovat hyvä turva. Myöskin naisen runsaat kilot ovat merkki siitä, että mies on riittävän varakas ruokkiakseen perhettään kunnolla. Jos joku laihtuu, hän saa yleensä pahoitteluja

Jatkuu sivulla 22

Jatkoa sivulta 21

ja myötätunnon ilmauksia osakseen: "Oletko vakavastikin sairas?"

Vaikuttaa siltä, että hoikkouden ja laihooden ihannointi alkaa olla täälläkin yhä yleisempää. Kauneuskilpailuihin ei liioilla kiloilla ole asiaa. Maan huippumallit ovat samaa kokoa kuin mallit muuallakin maailmassa.

Kun nuori kaupunkilaistyttö saa päähänsä laihduttaa, turvaututaan kalliisiin laihdutusvalmisteisiin sen sijaan, että muutettaisiin ruokavaliota. Toivoisin kyllä, ettei länsimainen kauneusihanne juurtuisi tänne liiaksi – täällä kuitenkin saa vielä olla kaikessa rauhassa kiloineen. XL-kokoinen nainen saa hyväksyvää hyminää osakseen. Kukaan ei paheksu syylistä eikä huomauttele. Tänne siis asumaan kaikki kilojensa kanssa tuskaillevat naiset!

Kiertokirje 3/2001

1. *Alkuperäiset kulttuurit muokkautuvat ja jäävät suorastaan jalkoihin, kun globaali maailma vyöryttää uusia aatteita afrikkalaiseen miljööseen. Tätä kritisoidaan paljon. Pitäisikö tansanialaisten naisten pukeutua nahanpalaan niin kuin ennen?*

2. *Afrikkalaiset naiset osaavat käyttää taidokkaasti pelkkiä kankaan paloja vaatteinaan. Katso ohjeita kirjasta Kangas: 101 uses by Jeanette Hanby and David Bygott. Printed by Tanzania Printers Ltd.*

3. *Syömishäiriöt. Itsensä hyväksyminen.*

Tohtori Irmtraud Herms

Irja Aro-Heinilä

Morogoro, Tansania

– Ei minusta ole mitään kirjoitettavaa. En ole tehnyt mitään muuta kuin ensin opiskellut suahilia Leiptsigin yliopistossa ja sen jälkeen opettanut suahilia samaisessa paikassa kolmissenkymmentä vuotta. Joka aamu olen lähtenyt Hallesta junalla Leiptsigiin ja palannut samaa reittiä takaisin iltapäivällä äidin luo. Niinpä, se on ollut minun elämäni. Ei ole ollut muuta, sanoo saksalainen tohtori Herms Morogoron värikkäitä vuoria katsellen. Ääni on surumielinen. Ajatukset ovat kaukana Itä-Saksan ajoissa.

– Kun aloin opiskella suahilia, suuri toiveeni oli, että jonakin päivänä pääsisin Tansaniaan. Mitään sen suurem-

paa unelmaa minulla ei ole ollut, eikä ole nyt, kun unelmani on kolmenkymmenen vuoden jälkeen toteutunut. Elämä silloisessa DDR:ssä oli hankalaa. Koskaan ei voinut tietää, kuka vakoilee ketäkin. Pikaisilla käynneillä Tansaniassa en saanut poiketa missään, enkä edes kävellä kadulla yksin. Piti vain seurata virallista ohjelmaa. Se oli ahdistavaa. Ei siitä voinut iloita.

Irmtraud Herms on hento mutta sitkeä nainen. Hänen harrastuksiinsa kuuluu muun muassa vuorikiipeily. Yhdessä päivässä hän kipaisee Morogoroa reunustavan kaksikilometrisen vuoren korkeimmalla huipulla

Jatkuu sivulla 23

Jatkoa sivulta 22

nuorten opiskelijoidensa kanssa. Nämä tosin eivät jaksu huipulle asti kuten hän.

– Kilimanjarolle kiipeäminen vaati päättäväisyyttä, mutta jaksoinpas loppuun asti! riemuitsee Herms.

Nyt hänen silmänsä tuikkivat sitä iloa, minkä opiskelijat ovat tottuneet luokassa näkemään.

Tohtori Herms on Morogoron kielikoulun ja kaupungin paikallisten asukkaiden mielestä jonkinlainen kummajainen. Miten kukaan ihminen jossa-kin Euroopassa ikinä opiskelee suahilia ja tulee sitten tänne meidän keskuuteemme, opettaa sitä arvostetussa kielikoulussa ja kaiken lisäksi osaa sitä paremmin kuin me! Korjaa virheitämme! Ja osaa opettaa!

Osaa. Kyllä hän osaa. Saksalaisella tarkkuudella tutkitaan joka sana, eikä epäselvyyksiä pitäisi jäädä, jos jaksaa keskittyä koko ajan. Tohtori rakastaa sanoja ja kielioppia. Hän paneutuu kaikkien opiskelijoiden oppimiseen, vaikka heitä on tälläkin hetkellä 55 samassa luokassa.

Häntä ei suotta sanota Mama (äiti) Hermsiksi. Valoisa katse, rohkaiseva hymy ja päättäväinen tietoisuus kielen oppimisen tärkeydestä ohjaa kulttuurishokkien kanssa kipuilevia opiskelijoita kohti suahilin kielen hallintaa.

Luokassa on opiskelijoita kaikista maanosista. Erilaisia äidinkieliä löytyy opiskelijoiden keskuudesta kuutisenkymmentä, kun lasketaan myös opettajien kielitaustat mukaan. Heitä yhdistää yksi yhteinen asia: suahilin kieli. Sen kielen avain on nyt Mama Hermsin käsissä. Onneksi hän on sitkeä. Onneksi hän on saavuttanut unelmansa.

Mutta miten?

– Saksojen yhdistymisen myötä elämäni muuttui täysin. Parisen vuotta sitten täällä Tansaniassa alettiin etsiä opettajaa kielikoululle ja kun tiedettiin, että nyt voisi entisestä Itä-Saksasta-

kin matkustaa, päädyttiin kysymään minua. Sain virkavapaata Leiptsigin yliopistosta ja lähdin riemuissani kohti unelmieni päämäärää. Tämä on ollut upeaa aikaa. Olen nauttinut vapaudestani. Olen nauttinut lämmöstä, ihmisistä, opettamisesta, vuorista ja kaikesta siitä ystävällisyydestä, mitä täällä saan kokea.

– Tässä lähetyvillä on uima-allas. Otan polkupyöräni ja polkaisen sinne. Siellä olkikatoksen alla luen suahilinkielisiä sanomalehtiä ja teen etsijän työtä kuten salapoliisiromaaneissa. Metsästä uusia suahilin kielen sanoja, muuttuvia sanontoja, virheitä. Vapaa-aikoinani kirjoitan sanat muistiin, sillä valmistelen suahili-saksa-suahili -sanakirjaa.

– Sain vielä vuoden virkavapautta yliopistolta. Vuosi vapautta täällä ja sitten takaisin kotiin samoihin ympyröihin kuin ennenkin.

– Onko sinulla unelmia? kysäisen.

– Ei, minulla ei ole enää unelmia. Ehkä keksin jonkin väliunelman. Ehkä tulen teille Suomeen.

Tansania 1997

1. Millaiset kasvot löydät tästä kertomuksesta?

2. Mitä unelmia sinulla on? Mitä olet tehnyt saavuttaaksesi unelmasi?